

Vanhon raparperien metsästäjät Tammenahjon Netta Hietanen ja Ellen Myllymäki, 1B ja Julia Auranen ja Melissa Cook 1A-luokalta.

TEKSTI:

MERJA HARTIKAINEN JA ELINA KIVIHARJU, LUONNONVARAKESKUS

KUVA: MERJA HARTIKAINEN / LUKE

Raparperi kateissa! Tuntomerkit ja etsintäohjeet

Tuntomerkit: suuret vihreät lehdet ja punainen varsi

Kansalaisuus: suomalainen

Ikä: yli 50-vuotias

Levinneisyys: koko Suomi

Sijainti: piha tai puutarha

Nimi: lajikkeen nimi

Maku: hyvänmakuinen

Mistä kaikkialta vanhoja raparpereja voi etsiä?

- oma piha
- naapurin pihat
- mökin piha
- isovanhempien pihat
- muiden sukulaisten pihat
- ystäväperheiden pihat

Haastattele omistajaa ja kirjaa ylös raparperin historia:

- Onko raparperi siirretty muualta?
- Kuinka kauan raparperi on kasvanut puutarhassa?
- Mitä muuta raparperista tiedetään?

Löytöpalkkio

Harvinaisen raparperin DNA-tutkimus!

Ilmoita vanha raparperi:

www.luke.fi/ ilmoitakasvi
tai sähköpostitse:
kasvigeenivarat@luke.fi

Lisätietoa:

www.peda.net/hankkeet/ geenivaraoppi
<https://peda.net/id/rjQhQT>

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Suunnittelut: Katja Välimäki, Tammenahjon koulu
Piirrokset: Viljami Kävin ja Julia Helle, Tammenahjon koulu 1B

Raparperi kadoksissa, salapoliiseja kaivataan!

Maskun Tammenahjon koulun neljä ekaluokkalaista valloitti Luonnonvara-keskuksen osaston Turun Piha- ja Puutarhamessuilla 10.4.2015. Osastolla kävi melkoinen vipinä, sillä tytöt olivat tulleet messuille yhdessä luokanopettaja Katja Välimäen kanssa metsästäämään vanhoja raparpereja.

KOULULLA OLI valmistauduttu messuihin huolella. Tyttöillä oli päällään t-paidat, joiden etupuolella oli Julia Helteen (1B) piirtämä raparperin kuva. He olivat myös harjoitelleet haastattelemistä ja tiesivät, miten kysyä kohteliaasti, onko teillä hetki aikaa ja onko teillä vanha raparperi. Jos vastaus oli myönteinen, tytöt tiesivät tiedustella raparperin ikää tarkemmin ja halukkuutta tehdä kasvista ilmoitus. Työn tuloksena lukuisa joukko messuvieraita tuli Luonnonvarakeskuksen messuosastolle tekemään vanhasta raparperista ilmoitusta. Tyttöjen kommentti puolen tunnin rupeaman jälkeen oli: ”Tämä oli tosi kivaa, kunpa päästäisiin tänne ensi vuonnakin!” Positiivinen tunne oli molemminpuolinen, sillä messuvieraiden ilmeistä näki, kuinka mukavaa heistä oli tulla lasten haastattelemissa.

Luonnonvarakeskus ja Kasvigeenivaraohjelma kutsuvat myös muita kouluja osallistumaan raparperien etsimiseen. Luokanopettaja Katja Välimäki on suunnitellut alakoululaisien kasvikuulutuksen, joka on tulostettavissa ohjeineen peda.net/Hankkeet/Geenivaraoppi-sivulta. Tarinoiden keruu ja raparperin varsien maun ja värin ihmettely on mukavaa puuhaa, joka samalla opettaa tutkimustyöhön eli huolelliseen tietojen kirjaamiseen ja tarkkaan kuunteluun.

Elokuun aikana 2015 Luonnonvarakeskuksen Vihannesten ja yrttien geenivaratyöryhmä valitsee tulleista ilmoituksista mielenkiintoisimmat ja pyytää kasveista lehtinäytettä dna-tutkimusta varten. Tutkimuksella selvitetään suomalaisten raparperien monimuotoisuutta ja toiveena on löytää vanhoja lajikkeita ja muista poikkeavia ja/tai hyvänmakuisia, vähähappoisia vanhoja raparpereja.

Raparperin metsästyksessä laaditaan opetusvideo. Sitä kuvaa Hämeen ammattikorkeakoulun media-alan opiskelija ja yrittäjä Jussi Väinölä Trooppinen Pingviini -yrityksestä. Videolla kerrotaan raparperin matkasta, aina sen löytämisestä genomisen tutkimuksen kautta säilytettäväksi geenivaraksi. Elokuva tulee olemaan koulujen saatavilla peda.net-kouluverkossa.

Perustietoa hankkeesta

Tammenahjon koulun osallistuminen raparperien etsimiseen on osa vuonna 2014 käynnistynyttä Luonnonvarakeskuksen johtamaa GEENIVARAOPPI: Oppia ja tiedettä kasvigeenivaroista – pilotti ilmiöpohjaisesta oppimisesta -hanketta. Hanke on Kasvigeenivaraohjelman toteuttamista ja sen päärahoittaja on Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Päätavoitteena on tuottaa tietoa ja oppimateriaaleja kasvigeenivaroista yhdessä ylä- ja alakoulun, lukion ja ammatillisten alojen opettajien kanssa. Oppimateriaali kootaan peda.net/hankkeet/geenivaraoppi-sivustolle.

Hauskinta monimuotoisuuden opettamisessa on aistien käyttö. Saa haistaa ja maistaa, tehdä ruokaa sekä piirtää ja tutkia, millaisia tuntomerkkejä vaikkapa erilaisilla maatiaisperunoilla on. Aihepiiri sopii hyvin tutkimukselliseen oppimiseen, jossa oppilaita innostetaan ihmettelyn kautta tekemään kysymyksiä ja selvittämään vastauksia. Mitä pitää tehdä, jotta saisikin aikaiseksi uuden perunalajikkeen? Mikä peruna on paras muusiin?

Hankkeessa ovat mukana Ahlmanin koulun Säätiö, Ammattiopisto Livia, Metsähallituksen luontopalvelut, Maaseutu- ja kotieläinpuisto Elonkierto, Kotitalousopettajien liitto, Jyväskylän yliopisto, Turun Yliopisto ja Helsingin yliopisto sekä e-Oppi Oy.

Lisää tietoa hankkeesta:

<https://peda.net/id/rjQhQT>
ja merja.hartikainen@luke.fi

Vanhoja härkäpapuja ja raparpereita kuulutetaan!

KIRJOITTAJAT: MERJA HARTIKAINEN JA ELINA KIVIHARJU LUONNONVARAKESKUKSESTA

KUVA: MIKA RAIVONEN / LUKE

Härkäpaju ja herne ovat suomalaisella pellolla menestyviä valkuaiskasveja, joiden viljelyn perinteet ulottuvat pitkälle historiaan. Molempia on käytetty sekä rehuna että ravintona. Tavoitteet valkuaisomavaraisuuden parantamiseksi lisäävät kiinnostusta ja tarvetta palkoviljojen perinnöllisen monimuotoisuuden keräämiseen ja ominaisuuksien arviointiin.

Kasvigeenivaraohjelma etsii vähintään 40–50 vuotta viljelyssä olleita härkäpavun ja herneen maatiaiskantoja sekä vanhoja kauppalajikkeita.

Raparperi on yksi yleisimmistä kotipuutarhojen monivuotisista ja pitkäikäisistä kasveista. Siitä on kuitenkin vähän tietoa. Suomessa on ennen 1940-lukua viljelty puna- ja valkomaltoisia sekä aikaisia, ohutvartisia raparperilajikkeita. Harvinaisia ovat myös vanhat makeat ja vähähappoiset raparperit.

Kasveista voi ilmoittaa: www.luke.fi/ilmoitakasvi tai kasvigeenivarat@luke.fi

Hangon Lappohjasta kerätty raparperi.